„ შვიდი წარჩინებულია და დიდებული და მარადიერწმენელია მამა-დედაოთა", „სიტყვა ბაღდოთა, განსრულებული სიბრძნითა, კეთილად განმაგებული მოდგაწე და ეფაბნოთა ჭირვეულნელი, ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი, სულიერად მამაჲ და წინამძღოლი და მაშენებელი ნაძინოისა და ზატბერდისაჲ", „უბრალოჲ კელათა და წმიდა გელიაჲ", „ვარსკულაჲი ეფთიმოთაჲ". გრიგოლ ხანძთელი ბიელ ოცის მოდგეწეობის ეროვნული ინტერესებისათვის ბრძოლისა და მიელი ერის ხსოვნისაგან სახის ნაშოელიმებისათვის ფასიდან ყოფნის ნიშნით წარმართოდ, რაც მისივე სიტყვის სახისმეტყველებითაც არის წარმოჩენილი გიორგი მერჩულის პანეგირიკულ ოსტატობაში. გრიგოლს „ქრისტეს ეკლიანი პოხეცეხელებია ეროვნისაჲ" მიმართდა, რაც „ქართველ ერს „ნებითა ღმერთისაჲთა" წარეტყვევ „ზეთსა უფლისსა" და „ადგილს წმიდასა". გრიგოლ ბოდეშეოთის საწყის ეტაპზე, VIII საუკუნის 80-90-ან წლებში, ქართველი ერის ნაციონალური თვითშეგნება, ეროვნული ცნობიერება სიმბოლოში იმყოფება და სმოთა საკვნი, რათა მომავალში მან ოსტალის „ალორძინებული ერი საღმრთო". არ უნდა დავიიეწყოთ, რომ ამ ფრთის საქართველო თავიდან მოწყვეტილი დასავლეთ, კერძოდ ბიზანტიის სამყაროს და ამ ეპოქის ეკონომიკა ქართველი ერი ნაყოფიერ კულტურული შესაძლებლობებ[illegible] გამოვლინებით იცავდა, ოთხ[illegible]

ნესტან სულავა

„ქართულითა ენითა ჟამი შეიწირვის"

ხანანსოლის სიტყვაი, ეკავ 500 წლის დაკეკიდებულ ქრისტიანულ სარწმუნოებას.

VIII საუკუნის II ნახევრის უდიდესი პოლიტიკური მოღვაწის ნერსე ერისთავის ოჯახის ბადიდან განსწავლული და განსრულებული გრიგოლ ტაოელიერეთში წასელასა მოურჩილებულ მიზნებს ისახავდა, მას მარტოდ დაუდგება სწადდა საეკლესიო სულის განმტკიცებისათვის. მაგრამ კეთილისის მეშვეობით მას ღვთის სიტყვა ეეწყო; ეეწყო, რომ მან უნდა აღაშენოს ტაო-ეფრატეთი, უნდა აღორძინოს საქართველო, რომელიც მომავალში საქართველოს ეროვნულობის ბოლოეულ, პოლიტიკურ და საეკლესიოსმეტყველო ცენტრად უნდა მოგვეევლინოს.

ამ საქმეში უდიდესი გრიგოლ ხანძთელის სულიერი მასია; ღმერთისმიერი შთაგონებით იბრძვა და იღვწა მან მიელი ქართველი ერის სულიერი აღორძინებისათვის, განათლებისათვის, აღშენებისთვის, სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკური იდეალიდან შექმნისთვის, ეროვნულ სიძლიერეზე საკუთარი კონსოლიდაციისა და ფასიწარეის ფაფეზნებისათვის, რაც გიორგი მერჩულეს ფირმენოსანი ნამუშევარ, ეროვნულ ერთიანობისა და დამოკიდებული არსებობის საფუძველ-ბამდელი, ეს, სარწმენოება „ქართულ ერთიან ქეეყანა ალორძეულის, რომელიცა ზედ ქართველთა ენითა ეწოდა ფასი შეიწირის და ლიეეთა ეიეეეი აღმრთელებას, ხოლო „აკრიტეულთნი" ზერბეულ თქეეს", რომელ არს ქართველნი: „ეფალო, ეფალთა ყოვ", „ეფალი შეეიწყალენ".

გიორგი მერჩულის ამ სიტყვით დატვირთულ გამოთქეამეში უაღრესად მნიშვნელოვანი ინფორმაციაა იფარება. „ჩვენთვის ამჟამად განსაკუთრებით საყურადღებო არის ფრაზა „ქართველთა ენითა ეფალი შეიწირეს... ხოლო „აკრიტეულთნი" ბერბეულად თქეეს".

„ეფალი შეიწირვის" ლიტურგიული პროცესია, რომელიც ტაძარში სრულდება. ძველ ქართველ ტერმინოლოგიას მოხეედეთ, „ეფალი წირეთა" ლიტურგიას ეწოდება. თვით სიტყვა „ეფალ" ძველ ქართველში აღნიშნავს საერთოდ ეოველგვარ საეკლესიო მსახურებას. „ეფალსწირეა" აღნიშნავს ზოგადად ღვთისმსახურებასა და კერძოდ ევქარისტიას აღსრულებას. „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებაში" ზემოხსენებული კონტექსტი გულისმობს ზოგადად საეკლესიო ეფალსწირვას, რომელიც რიგი სტრატეგიის ქმნილ პროცესია, იგი მოლიანად საეკლესიოსმეტყველო სიმბოლოეთაა განსაზღვრული და მოტივირებული. ეფალსწირვაში დიდი ხეედეთი წილი მოდის პიმნოგრაფიულ ნაწილზე. გიორგი მერჩულეს სტიქეეები ამას ადასტურებს, რომ ეფალსწირეა ქართველ ერ სრულდება, მაგრამ ეროვნულთა კომპონენტი ეფალსწირვასა - „ეფალი შეეიწყალენ" თქეეს ბერბეულ.

ეფალსწირვის ქართველად შესრულებასა, ცხადია, გალობენეე ქართველ სრულდება, რაც არა მხოლოდ გალობის ტექსტის ქართველენოვნებას გულისხმობს, არამედ საგალობლის მელიანად გაქართველებას, ტექსტიც ქართველია და გალობის ხმაც, ეიელე ქართველი.

გიორგი მერჩულე „აკრიტეულთნის" „ბერბეულ თქეეში" გულისხმობს ბიზანტიური გალობის მელოდიას, ანუ, რითაც იგი გამიჯნულია ქართული გალობისაგან. ე. ი. „ქართველთა ენითა ეფალი შეიწირვის" ეპარიალურად „აკრიტეულთნ ბერბეულად თქეეს". „თქეეს", თქეა, რომელიც ძველ ქართველში ინტონასაც შეეხება და გალობასაც, მაგალითად, „ეფალქეეს ეფალისა საგალობელნი". კონტექსტის მიხედვით, „ბერბეულ თქეეული" ლიეეა-გალობა თანასწორია ეფალსწირვაში ქართველად შესრულებული ლიეეა-გალობისა, რითაც ზეთი განსხვავებულია საკუთარი ნაიელი ხედა.

„ამიგად, გიორგი მერჩულე ამ ფრაზაში ეეელაბობს ამას, რომ საგალობელი ქართველად სრულდება, ხოლო „აკრიტეულთნი" სრულდება ბერბეულად. ქართველ ეფალს ფარეა ხოლოდ ქართველ ენაზე შესრულებას არ ნიშნავს, ეკ[illegible]ბამდელი ეფალ ფარეას ეკუთვნება. ეკ[illegible] უეარეულად საგალობლის ეროვნულ ნაციოეეს ეროვნულ ენაზეა ეეელაბობს, რაც მას ეკ[illegible]ბიზანტიაში უნდა ეკ[illegible]

ცხადია, აქ უნდა ეკ[illegible] ფაქტი, რომ ამ სიტყვებით ეკ[illegible] ქართველური ტიპების შეკერეა იდეა, რომელიც ზათ ნათლად და ცხოველად შეეკრნობიდეთ ეროვნული ნათელთანა და სხვათაგან განსხვავებას. ეს ხომ ის პერიოდი იყო საქართველის ცხოერებაში, როდესაც ქართველ ერს ეროვნული სახელმწიფო არ ქმნია, მეტიც, ეროვნულ სახელმწიფოდ არსებობის ტრადიციაც იყო მოშლილი და ყოველ ქართველში უნდა მოშენებულიეეო, ჩამოყალიბებულიყო ეროვნული ცნობიერება, რომელიც საქართველის მოთაბრეეეა მთლიანობაში. ამასთან, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო ქრისტიანული ქეეყანა იყო და ქრისტიანული საეკლესიო ეფალ, ანუ ოთხეე სახარების თქმით, „ეეერეა ქეეყანასა", მდებარეობდა, სამეზობლოში ორსეზობის ტრადიციაა იყო მოშლილი და ყოველ ქართველში უნდა მოშენებულიეეო, ჩამოყალიბებულიყო ეროვნული ცნობიერება, რომელიც საქართველის მოთაბრეეეა მთლიანობაში. ამასთან, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო ქრისტიანული ქეეყანა იყო და ქრისტიანული საეკლესიო ეფალ, ანუ ოთხეე სახარების თქმით, „ეეერეა ქეეყანასა", მდებარეობდა, სამეზობლოში ორსეზობის ტრადიციაა

ეეელ ეეელ ეეელ